Gemeente Assen

Actualisatie Visie energietransitie Assen 2022-2030

september 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Ambitie, doelen en opgaven 5
3. Uitwerking van de zes opgaven 7
   - 3.1 Verduurzamen van de Asser woningvoorraad 7
   - 3.2 Verduurzamen van de Asser economie 8
   - 3.3 Verduurzamen mobiliteit 10
   - 3.4 Vergroten (grootschalige) opwek van hernieuwbare energie 11
   - 3.5 Verduurzamen van de eigen organisatie 12
   - 3.6 Systeemintegratie en energie-infrastructuur 13
4. Onze strategie 16
   - 4.1 Asser aanpak 16
   - 4.2 Tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's 18
   - 4.3 Monitoring 18

Bijlage

Bijlage A: Huidige energieconfiguratie Assen 19

1. Inleiding

Assen nog mooier!

Assen is een mooie stad om in te wonen, werken en verblijven. Een stad met veel voorzieningen, gevarieerd woningaanbod, gezonde economie en aantrekkelijke omgeving met veel groen en ruimte. De ambitie voor de komende decennia is om deze kwaliteiten verder uit te bouwen. De omgevingsvisie benoemt hiervoor drie richtinggevende principes: Groene stad van het Noorden, Dynamische hoofdstad en Verbonden stad.
Het gebruik van hernieuwbare energie, duurzame grondstoffen en hergebruik van grondstoffen is hiermee onlosmakelijk verbonden. Want dit bepaalt in sterke mate hoe we wonen, werken, recreëren en ons verplaatsen. De CO_2-neutrale stad is dan ook een cruciale bouwsteen voor het realiseren van de omgevingsvisie. En het nog mooier maken van Assen.

Energietransitie

Om een CO_2-neutrale stad te worden werken we in Assen aan de energietransitie. Dat gebeurde de afgelopen tien jaar vanuit de Visie Duurzaamheid en de Visie Energietransitie. Belangrijk daarin was de gezamenlijke inzet van onze inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. En met resultaat! Ons energiegebruik daalt, het aantal zonnepanelen groeide sterk en we zien steeds meer initiatieven in de samenleving om energie te besparen en duurzaam op te wekken.
In de Regionale Energie Strategie Drenthe (RES-Drenthe 1.0) en de Transitievisie Warmte van de gemeente Assen staan plannen voor verdere verduurzaming van de energievoorziening en de gebouwde omgeving. Toch is ongeveer 93% van de energie die we in Assen gebruiken nog afkomstig van fossiele bronnen. Daardoor dreigen we achterop te raken bij onze eigen lokale maar ook de landelijk afgesproken doelstellingen. De Europese Commissie heeft haar doelstellingen onlangs aangescherpt. De uitstoot van broeikasgassen moet in 2030 met 55% omlaag ten opzichte van het niveau van 1990. Deze verhoogde ambitie wil de Europese Commissie realiseren door het ‘Fit for 55’-pakket. Ook Nederland heeft als gevolg hiervan haar doelstelling voor 2030 verder aanscherpt van 49% naar 55% CO_2-reductie ten opzichte van 1990. In het nieuwe coalitieakkoord 2021-2025 van VVD, D66, CDA en Christen Unie is deze verhoogde ambitie al opgenomen. Er ligt dus een grote uitdaging en een stevige noodzaak om te versnellen met de energietransitie. Dat lukt alleen als we onze krachten bundelen en de opgaven verbinden met de kansen en voordelen van de energietransitie. Want die zijn er volop.

Ambities, doelen en opgaven

De Actualisatie Visie energietransitie Assen beschrijft de ambities, doelen en opgaven van Assen voor de komende negen jaar. Deze visie is een belangrijk onderdeel van onze brede inzet op duurzaamheid. Naast de energietransitie hebben we oog voor andere beleidsthema’s als circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De visie biedt een heldere koers voor de beleidsinzet in de komende jaren en is voldoende flexibel om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en koppelkansen met andere beleidsthema’s. Hiermee heeft Assen een actueel en breed gedragen koersdocument. De visie vertalen we in uitvoeringsprogramma’s van twee jaar met concrete activiteiten en projecten.

De visie bouwt verder op de basis die we legden met de vorige visies en recent vastgesteld beleid zoals Transitievisie Warmte, RES-Drenthe 1.0 en Masterplan Klimaatneutraal vastgoed. Deze visie houdt rekening met diverse ontwikkelingen en vraagstukken zoals de aangescherpte nationale en Europese ambitie en doelstellingen, het klimaatakkoord, de afbouw van de aardgaswinning in Groningen, de onzekerheid van aanvoer van aardgas vanuit Rusland, de sterke prijsstijging van

energie, technologische ontwikkelingen en de betaalbaarheid van de transitie. Ook hebben we goed gekeken naar onze ervaringen tot nu toe. Vandaar een aantal wijzigingen ten opzichte van onze eerdere visies:

- We stellen, aansluitend bij de aangescherpte nationale en Europese ambitie en doelstellingen, een duidelijke tussendoelstelling voor CO_2-reductie in 2030 op met daarvan afgeleide concrete en meetbare tussendoelen voor de verschillende opgaven voor 2030. We bepalen of we op de goede weg zijn om onze tussendoelen voor 2030 te bereiken door de voortgang van resultaten tweejaarlijks in kaart te brengen. Waar nodig sturen we tussentijds bij in tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Op deze manier maken we expliciet of we op de goede weg zijn richting ons hoofddoel om in 2050 het energiegebruik in Assen CO_2-neutraal te laten zijn.

- We besteden aandacht aan de sociale- en economische aspecten van de energietransitie. De energietransitie is niet alleen een technische transitie, maar ook – en wellicht vooral - een maatschappelijke transitie. De impact van deze transformatie op ruimte, leefwijze en portemonnee vraagt veel van de inwoners en bedrijven in Assen. Tegelijk zijn er veel goede en innovatieve ideeën en initiatieven in de maatschappij die een impuls kunnen geven aan de energietransitie. We willen deze positieve energie benutten voor de transitie. De energietransitie lukt alleen als de Asser samenleving meedoet. Daarom ontwikkelen we samen met onze stakeholders wijkgerichte en individuele aanpakken waarin we samen met bedrijven, inwoners en andere betrokkenen in de wijk bepalen hoe we obstakels kunnen wegnemen. En waarmee we alle partijen kunnen laten profiteren van de voordelen die de transitie biedt. Betaalbaarheid van de veranderingen en energierechtvaardigheid krijgen daarbij ook veel aandacht, evenals communicatie en participatie.

- 'Het energiesysteem van de toekomst' is een nieuwe opgave in de visie. De energietransitie zorgt voor een fundamentele verandering van ons bestaande energiesysteem. In het oude systeem wordt energie geproduceerd door enkele vooral fossiele energieproducenten: gas- en olie door de olie- en gasmaatschappijen en elektriciteit in kolen- en gascentrales. In de toekomst wordt steeds meer hernieuwbare energie opgewekt. Deze hernieuwbare energie wordt opgewekt door een groter aantal producenten. Ook wordt deze voor een deel lokaal opgewekt. Denk aan woningeigenaren en bedrijven die zonne-energie op hun dak opwekken en aan warmtebedrijven die warmte uit de diepe ondergrond halen. Bovendien zullen er meer verschillende energiebronnen en-dragers naast elkaar bestaan: bijvoorbeeld zon, wind, geothermie, restwarmte , groen gas en waterstof. Een kenmerk van veel van deze hernieuwbare energievormen is ten slotte dat de productie sterk kan verschillen per jaargetijde en het moment van de dag. In sommige gevallen is de productie afhankelijk van de weersomstandigheden.

  Het grotere aantal producenten, de toename van verschillende energiebronnen- en dragers en de onzekerheid over de hoeveelheid energie die op verschillende momenten wordt geproduceerd, zorgt ervoor dat het energiesysteem minder gemakkelijk te plannen wordt. Hier komt bij dat het op dit moment nog niet duidelijk is hoe het energiesysteem van de toekomst er precies uit komt te zien. Zal waterstof in de toekomst bijvoorbeeld voldoende beschikbaar en betaalbaar zijn om te gebruiken voor verwarming van woningen? Zullen inwoners massaal kiezen voor verwarming van hun woning via elektrische waterpompen of kiezen zij liever voor aansluiting op warmtenetten? Hoeveel elektriciteit zal in de toekomst in windparken op zee worden opgewekt? Hoeveel aardwarmte is er beschikbaar in de Asser ondergrond? Dit zijn vragen die we op dit moment nog niet met zekerheid kunnen beantwoorden. We hebben te maken met een bepaalde mate van onzekerheid die nog eens versterkt wordt door de huidige ontwikkelingen in Rusland en de Oekraïne en de sterk gestegen energieprijzen.

Het is echter wel belangrijk dat we nu al onze ideeën vormen over hoe het energiesysteem in Assen er in de toekomst uit kan komen te zien. We moeten bijvoorbeeld nu al nadenken over welke energie-infrastructuur we in Assen moeten aanleggen om energie ook in de toekomst betrouwbaar en betaalbaar te kunnen houden voor Asser inwoners. Waar moet gezien de verwachte ontwikkelingen het elektriciteitsnet worden verzwaard?
Tegelijk willen we niet wachten met acties die we nu al kunnen inzetten om Assen te verduurzamen. Dit doen we in de andere opgaven die we in deze actualisatie van de visie neerzetten. Hierbij is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de acties onder de andere opgaven goed aansluiten bij het toekomstige energiesysteem. Is de elektriciteit die we opwekken in geplande zonneparken bijvoorbeeld voldoende als een groot deel van de Asser inwoners er voor kiest om hun woning met elektrische warmtepompen te verwarmen? Welke voorzieningen zijn er nodig wanneer de verwachte groei van elektrisch vervoer doorzet?

In de nieuwe opgave 'Het energiesysteem van de toekomst' kijken we vooruit en proberen we via verkenningen beter zicht te krijgen op wat voor Assen in de toekomst het meest waarschijnlijke en geschikte energiesysteem is. Daarbij proberen we op basis van onze bevindingen nu al flexibiliteit in te bouwen. Omdat de toekomst onzeker is vinden we het belangrijk om van meerdere opties voor hernieuwbare energie opwek en de bronnen voor verwarming van woningen en bedrijven uit te gaan.
Tegelijk kijken we vooruit naar hoe we er nu al voor kunnen zorgen dat de druk op onze energie-infrastructuur niet te groot wordt. We maken samen met netwerkbedrijven inschattingen van waar verzwaring van elektriciteitsnetten nodig is op basis van verwachte aanbod- en vraagontwikkeling. En we verkennen mogelijkheden om verschillende energievormen in energieknooppunten (energie hubs) uit te wisselen en op te slaan om de druk op het elektriciteitsnet te verkleinen.
Bovendien is het nodig om onze werkwijze te vernieuwen. Immers de verandering van het energiesysteem vraagt om een nieuwe manier van samenwerken tussen producenten, consumenten, netwerkbedrijven en overheden. Zo worden consumenten in sommige gevallen ook producenten; wordt de samenwerking tussen producenten van verschillende vormen van energie steeds belangrijker omdat deze vormen van energie uitgewisseld gaan worden; en krijgt de overheid vaker dan in het verleden een regie voerende rol. Ten slotte, vraagt het nieuwe energiesysteem om nieuwe technologieën die er voor zorgen dat al die verschillende energiebronnen en -dragers goed uitwisselbaar zijn in energie hubs. Bij deze opgave willen we experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking en nieuwe technologieën die nodig zijn voor het energiesysteem van de toekomst.

2. Ambitie, doelen en opgaven

CO_2-neutraal in 2050

De energietransitie leidt ertoe dat het energiegebruik in Assen in 2050 CO_2-neutraal is. Dit hoofddoel is in lijn met landelijke en internationale afspraken over het tegengaan van klimaatverandering door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Recent wetenschappelijk onderzoek laat zien dat de afname van de uitstoot niet snel genoeg gaat om klimaatverandering en aantasting van biodiversiteit tegen te gaan en dat ons nog weinig tijd rest om de benodigde energiemaatregelen te nemen. Dat is voor Assen ook het geval.

Door energiebesparing en opwek van hernieuwbare energie zijn we er weliswaar in geslaagd om in 2019 de CO_2-uitstoot van met name bedrijven en woningen met 17% te verlagen ten opzichte van 2010. Maar dat is niet genoeg om te voldoen aan de doelstelling voor 2050. Daarom willen we versnellen. Dat doen we met een concrete en meetbare tussendoelstelling voor 2030. Op basis van landelijke cijfers schatten we in dat de uitstoot van CO_2 in de periode 1990 t/m 2019 in Assen met ongeveer 18% is gedaald (bron: CBS/RIVM). Als we in dit tempo doorgaan dan zullen we de einddoelstelling – CO_2-neutraal in 2050 – niet realiseren. Dit betekent dat in Assen een aanvullende reductie nodig is. We kiezen ervoor om in Assen in de periode 2020 t/m 2030 40% CO_2-reductie aanvullend te realiseren. Hiermee sluiten we aan op de landelijke doelstellingen en ambities: een reductie van 55% ten opzichte van 1990, en zo mogelijk 60%. En belangrijker, we blijven op koers om in 2050 CO_2-neutraal te worden in Assen. Voor het bepalen van deze tussendoelstelling hebben we gekeken naar bestaande plannen die in uitvoering zijn en mogelijkheden van Assen om te versnellen op het gebied van energiebesparing, verduurzaming van gebouwen en mobiliteit en grootschalige opwek.

De beoogde CO_2-reductie met 40% in de periode 2020 t/m 2030 is een ambitieus maar haalbaar doel. Zeker als we er voor 2030 in slagen om als stedelijke gemeente de schaarse ruimte efficiënt te benutten voor de opwek van duurzame energie. Tegelijkertijd is er een omvangrijke reductieopgave in de gebouwde omgeving en in mobiliteit. We voorzien dat die vooral ná 2030 gerealiseerd gaat worden. Bij de gebouwde omgeving hebben we de tijd tot 2030 nodig om in onze proeftuin De Lariks en in startwijk Kloosterveen te leren hoe we woningen aardgasvrij kunnen krijgen. Ook gebruiken we de tijd voor 2030 om alle wijken voor te bereiden op een aardgasvrije toekomst door in te zetten op altijd-goed maatregelen. Na 2030 kunnen we vervolgens grote stappen maken bij het aardgasvrij maken van Assen. Ook bij mobiliteit realiseren we de grootste CO_2-uitstoot reductie pas na 2030. Voor 2030 werken we aan de randvoorwaarden – zoals laad- en infrastructuur-voorzieningen en gedragsverandering - die grootschalig zero-emissie vervoer mogelijk moet maken. Op dit moment is zero-emissie personen- en vrachtvervoer nog te duur in vergelijking met vervoersmiddelen op fossiele brandstoffen. De verwachting is dat innovatie in de aandrijving van vervoersmiddelen en duurzame brandstoffen plaatsvindt waardoor emissievrij vervoer tussen 2025 en 2030 wel concurrerend wordt. Bovendien streeft het kabinet ernaar om vanaf 2030 alleen nog emissieloze personenauto's te verkopen en is in het nieuwe coalitieakkoord opgenomen dat het nieuwe kabinet in 2030 een systeem van Betalen naar Gebruik voor alle automobiliteit wil invoeren. De verwachting is dat door deze ontwikkelingen grootschalige CO_2-reductie vooral na 2030 zal plaatsvinden.

Wat gaan we doen?

Om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, concentreren we ons eerst op minder energiegebruik. We veranderen ons gedrag, maken huizen, bedrijfsgebouwen, voertuigen en productieprocessen energiezuiniger. De energie die we wel gebruiken wekken we duurzaam en zo

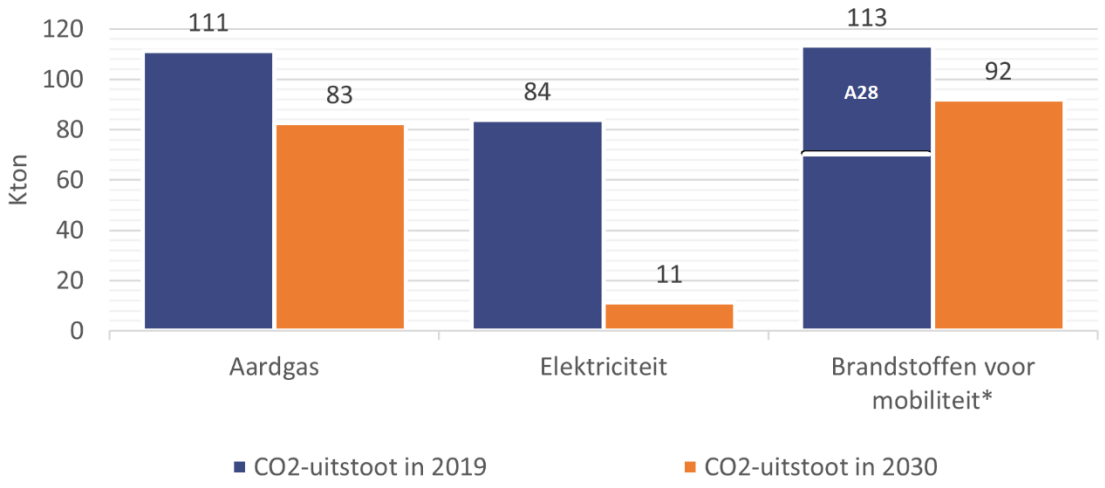
veel mogelijk lokaal op. Omdat we nog niet weten hoe het energiesysteem er in de toekomst precies uit komt te zien, houden we de opties voor verschillende energiebronnen en -dragers - zoals zon, wind, geothermie, restwarmte, waterstof en groen gas – zoveel mogelijk open. We zorgen dat iedereen mee kan doen, ongeacht zijn woning en inkomen.
Het gebruik van hernieuwbare energie heeft gevolgen voor de energienetwerken; sommige infrastructuur wordt overbodig, van andere infrastructuur moet de capaciteit juist omhoog. Daarnaast komen er meer schommelingen in de beschikbaarheid van energie. In de zomer hebben we veel zonne-energie, en in de winter juist meer windenergie. Samen met de netbeheerders en andere betrokkenen werken we daarom aan een nieuw energiesysteem dat verbruik, productie en opslag van energie op de effectiefste manier aan elkaar koppelt.

Minder goed meetbaar is de lagere uitstoot van CO_2 door circulair gebruik van grondstoffen en de opname van CO_2 in planten en bomen. De stappen op deze beleidsthema's zijn geen onderdeel van deze visie, maar dragen wel bij aan een mooier Assen, een innovatievere lokale economie, meer biodiversiteit en een betere leefomgeving.

Van ambities naar doelen

In figuur 1 hebben we de beoogde CO_2-uitstoot in 2030 naast de uitstoot van CO_2 in 2019 gezet. Dit laat zien dat we de komende jaren de meeste CO_2 reductie willen realiseren door het opwekken van hernieuwbare energie, namelijk een daling van 87% ten opzichte van 2019. Voor het gebruik van aardgas in woningen en bedrijven en brandstoffen in mobiliteit beogen we in deze periode minder CO_2-reductie: respectievelijk 25% en 19% ten opzichte van 2019. Na 2030 verwachten wij dat mede door versnelling van de warmtetransitie en verdere elektrificering van verkeer en vervoer we ook hiervoor grotere stappen kunnen zetten in het terugdringen van de CO_2-uitstoot. Maar wat we tot 2030 al kunnen doen om de uitstoot door mobiliteit en verwarming terug te dringen, doen we uiteraard. De in figuur 1 geschetste CO_2-reductie doelstellingen komen voort uit een aantal onderliggende concrete doelen en handelingsperspectieven. We lichten deze toe in hoofdstuk 3 bij de uitwerking van de opgaven. Bovendien vindt u deze terug in een overzicht in bijlage A.

Figuur 1 : Beoogde aanvullende CO_2-reductie in de periode 2020 t/m 2030 in de gemeente Assen

** = De uitstoot van het verkeer op de snelweg maakt onderdeel uit van de totale uitstoot in onze gemeente (40% van totale uitstoot mobiliteit), maar de mogelijkheden om dit te beïnvloeden op lokaal niveau zijn beperkt.*

3. Uitwerking van de zes opgaven

Om de ambities en bijbehorende doelen voor 2030 te realiseren en op koers te liggen voor 2050, werken we samen met stakeholders verder aan de vijf opgaven uit onze vorige visie:

- Verduurzamen van de Asser woningvoorraad
- Verduurzamen van de Asser economie
- Verduurzamen mobiliteit
- Vergroten (grootschalige) opwek van hernieuwbare energie
- Verduurzamen van de eigen organisatie

Hier voegen we de nieuwe opgave 'Het energiesysteem van de toekomst' aan toe. In onderstaande paragrafen werken we deze zes opgaven verder uit.

3.1 Verduurzamen van de Asser woningvoorraad

In de afgelopen jaren is de woningvoorraad flink verduurzaamd. Het gemiddelde aardgasgebruik per woning is gedaald en het aantal zonnepanelen op woningen verviervoudigd. Hierdoor is de CO_2-uitstoot van de woningen in Assen ten opzichte van 2010 met 31% gedaald. In de komende jaren zetten we de ingezette lijn door om de Asser woningvoorraad verder te verduurzamen.

Wat willen we bereiken in 2030

- *Vermindering aardgasverbruik*: In de Transitievisie Warmte staat de ambitie dat in 2030 minimaal 4.000 bestaande woningen aardgasvrij zijn. In het resterende deel van de woningvoorraad willen we door isolatie en andere energiebesparende maatregelen het aardgasverbruik met 15%[1] reduceren.
- *Nieuwbouw:* Alle nieuwbouw woningen voldoen tenminste aan de BENG eisen en binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders stellen we bij nieuwbouw aanvullende duurzaamheidseisen.
- *Zonnepanelen op woningen*: We willen dat het beschikbare potentieel zonnepanelen op woningen (en andere daken) van ca. 45 MW volledig wordt benut. Dit betekent een groei van het geïnstalleerd vermogen met 30 MW.

We gaan aan de slag met

Het aardgasvrij(-ready) maken van woningen

In onze Transitievisie Warmte hebben we per wijk uitgewerkt wat het voorkeursalternatief is voor aardgas. Voor 2030 leren we in onze proeftuin De Lariks en in startwijk Kloosterveen hoe we woningen aardgasvrij kunnen krijgen en ondersteunen we ook in andere wijken inwoners die hun woning aardgasvrij willen maken. Wij streven er naar om voor 2030 met zoveel mogelijk inwoners die willen en kunnen de overstap naar aardgasvrij te maken. In lijn met het addendum Kloosterveen gebeurt dit in een participatief proces met bewoners, op basis van vrijwilligheid en niet op basis van verplichting vanuit de gemeente. Of er al voor 2030 stappen gezet worden om aardgasvrij te worden is aan de woningeigenaar. De gemeente zal samen met hen gaan onderzoeken hoe de woning

[1] **CE Delft heeft becijferd dat door isolerende maatregelen en gedragsverandering een besparing van 30% op de warmtevraag mogelijk is.**

aardgasvrij kan worden, welke tussenstappen er zijn (zoals isoleren, vloerverwarming aanleggen, hybride warmtepomp e.d.) en of dit voor de bewoners betaalbaar kan.
Voor een deel van de stad – de wijken Lariks, Pittelo, Noorderpark, Assen-West en het Centrum – is aangegeven dat het voorkeursalternatief een warmtenet is. De haalbaarheid van dit voorkeursalternatief brengen we de komende jaren verder in beeld. Hierbij kijken we naar de haalbaarheid van geothermie en andere warmtebronnen zoals restwarmte uit de regio. Zie hiervoor ook de passage over bronnenstrategie onder de opgave 'Het energiesysteem van de toekomst' op pagina 16. Ook kijken we bij de haalbaarheid van een warmtenet naar welke buurten op het warmtenet kunnen worden aangesloten, en naar financiële en organisatorische aspecten die moeten worden uitgewerkt. We onderzoeken ook de rol die de gemeente zelf wil en kan spelen in de realisatie van een warmtenet.
Ook werken we aan het aardgasvrij-ready maken van de andere wijken. Alle inwoners ondersteunen we bij het nemen van zogeheten *altijd-goed maatregelen* richting een aardgasvrije woning. Het gaat bijvoorbeeld om isolerende maatregelen, de aanschaf van zonnepanelen en gedragsverandering. Waar mogelijk ontzorgen we inwoners bij de keuze voor maatregelen en de uitvoering ervan, waarbij we specifiek oog hebben voor kwetsbare inwoners. De ondersteuning richten we zoveel mogelijk dichtbij inwoners in de wijken in.

Meer zonnepanelen op woningen
We stimuleren inwoners met een geschikt dak om zonnepanelen te plaatsen. We maken hen bewust van de voordelen en ondersteunen bij het wegnemen van eventuele knelpunten. Zo werken we aan de invulling van het onbenut potentieel van zonnepanelen op particuliere daken en stellen we inwoners in staat hun energierekening te verlagen. Daar waar daken niet geschikt zijn en kunnen worden, stimuleren we andere mogelijkheden (bijv. via energiecoöperatie en postcoderoos regeling).

Hogere eisen stellen aan nieuwe woningen
Nieuwe woningen voldoen aan de sinds 1 januari 2021 geldende BENG eisen. Daarbovenop is het bij nieuwbouw van woningen op grondgebied van de gemeente mogelijk dat de gemeente hogere duurzaamheidseisen stelt aan woningen dan de huidige BENG richtlijnen. Bijvoorbeeld richting volledige energieneutraliteit, maar ook wat betreft circulair bouwen en bouwen met hout in plaats van met staal en beton. We gaan verkennen of en in welke gevallen dit een goede optie is.

Stimuleren van lokale initiatieven
We willen de daadkracht en kennis die aanwezig is bij inwoners, professionals en vrijwilligers en die wordt ingezet in lokale initiatieven benutten voor verduurzaming van de Asser woningvoorraad. Dit past bij ons voornemen dat inwoners zich uitgenodigd voelen om actief mee te bouwen aan hun eigen stad en om meer vanuit de wijken te werken. De gemeente verkent de mogelijkheid om de samenwerking met deze initiatieven te versterken en waar nodig ondersteuning aan deze initiatieven te bieden.

Het tegengaan van energiearmoede
Volgens onderzoek van TNO leeft 7% van de huishoudens in Assen in energiearmoede.[2] Deze energiearmoede is vaak onderdeel van bredere problematiek.[3] Met een persoonlijke en laagdrempelige aanpak willen we samen met maatschappelijke partners deze vicieuze cirkel doorbreken zodat iedereen in Assen kan meedoen met de energietransitie. We sluiten met deze aanpak aan bij het gemeentelijke armoede- en schulden beleid waarin vroegsignalering een belangrijke rol speelt. De aanpak bestaat uit bewustwording, het ontzorgen bij het verduurzamen

[2] **TNO rapport *De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau*, Mulder et al., 2021.**
[3] **Energiearmoede en de energietransitie: energiearmoede beter meten, monitoren en bestrijden (TNO, 2020)**

van huizen en het wegnemen van financiële obstakels voor verduurzamingsmaatregelen. Op deze manier kunnen ook mensen met een laag inkomen meedoen aan de energietransitie.

3.2 Verduurzamen van de Asser economie

De economie van Assen is in de afgelopen jaren stevig gegroeid. De CO_2-uitstoot door bedrijven en instellingen is daarentegen fors gedaald. We blijven inzetten op het verder afbouwen van het gebruik van fossiele energie door bedrijven en instellingen met als uiteindelijke doel aardgasvrije bedrijven en instellingen in 2050. Daarmee versterken we ook de concurrentiepositie van bedrijven voor wie energie een belangrijke kostenpost is. Daarnaast stimuleren we innovatie, nieuwe verdienmodellen en het creëren van banen in de energiesector. Asser bedrijven en kennispartners hebben veel energie-gerelateerde kennis en kunde die ingezet kan worden voor het realiseren van de energietransitie, om de economische kansen van de energietransitie te benutten en om nieuwe werkgelegenheid in de energiesector te creëren. Deze kracht willen we door nauwe samenwerking met deze partijen optimaal benutten.

Wat willen we bereiken in 2030

- *Vermindering aardgasverbruik:* We willen het aardgasgebruik door bedrijven en instellingen met 18% verminderen.[4]
- *Zonnepanelen op bedrijfsdaken*: In RES-verband hebben we afgesproken dat we in Assen 0,1 TWh hernieuwbare elektriciteit produceren met grootschalige zonnepaneelinstallaties op bedrijfsdaken. Dit komt neer op een vervijfvoudiging van de huidige capaciteit op daken.
- *Voldoen aan wettelijke verplichtingen*: Alle kantoren voldoen uiterlijk 2030 aan de Label C verplichting en alle bedrijven die vallen onder de verplichtingen van de Wet Milieubeheer voldoen hier uiterlijk 2030 aan.
- *Nieuwe banen en verdienmodellen door de energietransitie*: Assen heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat en ecosysteem voor energie-gerelateerde bedrijvigheid. In vergelijking met landelijke cijfers heeft Assen veel banen in de energiesector. We zoeken naar kansen dit uit te breiden en de afname van de werkgelegenheid in de traditionele sector (NAM) om te buigen naar nieuwe banen in de energietransitie.

We gaan aan de slag met

Ondersteuningsaanbod voor bedrijven

Net als bewoners hebben ook bedrijven behoefte aan ondersteuning bij de vraag welke energiemaatregelen ze het beste kunnen nemen, waar ze moeten beginnen en welke financieringsmogelijkheden er zijn. We helpen bedrijven bij het verbinden van hun vraag aan het aanwezige ondersteuningsaanbod van bijvoorbeeld het Energiefonds Drenthe, het programma Ik Ben Drents Ondernemer, provincie Drenthe en kennisinstellingen in onze regio.

Verduurzaming van grootverbruikers

Bij een aantal grote bedrijven en instellingen in Assen is een aanzienlijke CO_2-reductie te bereiken. In de komende periode willen we samen met de provincie een aanpak uitwerken waarmee we de 20 meest energie verbruikende bedrijven en instellingen stimuleren om hun organisatie en vastgoed versneld te verduurzamen op weg naar CO_2-neutraal in 2050.

[4] **CE Delft heeft becijferd dat door isolerende maatregelen, procesoptimalisaties en gedragsverandering een besparing van 35% op de warmtevraag door bedrijven en instellingen in Assen mogelijk is.**

Duurzame bedrijventerreinen

We werken al samen met bedrijven en parkmanagementorganisaties om plannen op het gebied van de energietransitie te vertalen naar concrete projecten. De bottom-up initiatieven en ideeën vanuit bedrijven willen we benutten om verduurzaming van de Asser bedrijventerreinen te versnellen. Daarbij sturen we actief op duurzaamheid. Voorafgaand aan de aanleg en herstructurering van bedrijventerreinen stellen we ruimtelijke randvoorwaarden en spelregels op. Met de aan te leggen (energie-)infrastructuur stimuleren we duurzaam energiegebruik. Bij nieuwbouw op bedrijventerreinen stellen we binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders aanvullende duurzaamheidseisen.

Stimuleringsaanpak zon op bedrijfsdaken

We willen het aantal zonnepanelen op bedrijfsdaken fors verhogen. We zetten hiervoor onze brede stimuleringsaanpak door en kijken samen met de provincie Drenthe, Ondernemend Assen en de bedrijven naar wat helpt om deze aanpak verder te brengen. We ondersteunen bedrijven bij het verkennen van de haalbaarheid en nemen knelpunten waar mogelijk weg. Bijvoorbeeld op het gebied van verzekerbaarheid, dakconstructie en aansluiting op het net.

Label C voor kantoren

Volgens het nationale Bouwbesluit 2012 moeten per 1 januari 2023 alle kantoorlocaties groter dan 100 m2 minimaal energielabel C hebben. Een groot deel van de kantoorpanden in Assen voldoet nog niet aan deze verplichting. We zetten in op het vergroten van het bewustzijn, zodat de verplichting bij alle kantooreigenaren goed op het netvlies staat. Daarnaast onderzoeken we hoe we vanaf 2023 de verplichting voor Label C gaan handhaven. Een nauwe samenwerking met andere gemeenten, de Provincie Drenthe en de RUD lijkt hierin een goede keuze.

Activiteitenbesluit milieubeheer

Volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer moeten bedrijven en instellingen energiebesparende maatregelen nemen die ze in vijf jaar terugverdienen. Als gemeente stimuleren en ondersteunen we bedrijven en instellingen hierbij in combinatie met actieve handhaving als bevoegd gezag. Hiervoor ontwikkelen we een RUD aanpak.

Nieuwe verdienmodellen en banen in de energiesector

Door de energietransitie staat werkgelegenheid in de fossiele energiesector in Assen onder druk. Tegelijk biedt de energietransitie ook kansen voor bedrijven om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen en daarmee nieuwe werkgelegenheid te creëren. We bieden bedrijven die innovatieve producten en concepten ontwikkelen – bijvoorbeeld op het terrein van opslag, koppeling en omzetting van verschillende vormen van energie - de ruimte om dit succesvol te testen en op te schalen en zorgen voor koppeling van deze bedrijven aan lokale initiatieven. Daarnaast zorgen we dat het vestigingsklimaat voor energie gerelateerde bedrijvigheid op orde is en koppelen we ondernemers met ondersteuningsvraagstukken aan het regionale ondersteuningsaanbod.

3.3 Verduurzamen mobiliteit

We richten ons met name op het terugdringen van de uitstoot door lokaal verkeer dat 60% van de uitstoot door mobiliteit voor haar rekening neemt. Er zijn steeds meer duurzame, gezonde en betaalbare alternatieven voor dit lokaal vervoer, zoals elektrische fietsen, -scooters en -auto’s. We zetten meerdere instrumenten in om inwoners te stimuleren voor deze alternatieven te kiezen. Op doorgaand verkeer is onze invloed beperkt, ook al proberen we hierop wel invloed uit te oefenen via regionale samenwerking.

Wat willen we bereiken in 2030

- *Lokaal verkeer:* We willen de CO_2-uitstoot door lokaal verkeer met 18% reduceren in de periode 2020 t/m 2030.[5]
- *Stadslogistiek:* In 2025 vindt bevoorrading van de binnenstad emissievrij plaats.

We gaan aan de slag met

Doorgaand verkeer

In het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) Drenthe stellen we samen met andere overheden en relevante partijen plannen op die zich richten op verduurzaming van grensoverschrijdend vervoer, stimulering van trein-, bus- en doelgroepenverkeer en van multimodale mobiliteitsconcepten. Deze plannen zullen worden opgenomen in onderstaande aanpak en hebben naar verwachting effect op het doorgaande verkeer.

Emissievrij en emissiearm vervoer

Het gebruik van de auto heeft een groot aandeel in de totale CO_2-uitstoot in de mobiliteit in Assen. We stimuleren inwoners en mensen die in Assen wonen, werken en verblijven om de auto te laten staan en meer te wandelen of de (elektrische) fiets te pakken. Dit willen we bereiken door investeringen in de benodigde infrastructuur, maar ook door gedragsprogramma's gericht op het stimuleren van de fiets en een werkgeversgerichte aanpak. Het bevorderen van keuze voor het OV pakken we vooral op in regionaal verband in het RMP.

Elektrisch vervoer

Van de personenauto's in Assen worden 500 oftewel 1,5% (deels) elektrisch aangedreven. Dit aandeel zal de komende jaren fors groeien. Onder meer door aangescherpte wettelijke eisen voor de emissie van voertuigen en doordat elektrische voertuigen goedkoper worden. Deze groei faciliteren we met een dekkend netwerk van laadpalen in Assen. Hierbij trekken we op met regionale partners in het RMP en met de Provincie Groningen en Gemeente Groningen. In openbare parkeergarages en/of op parkeerplekken nabij belangrijke voorzieningen gaan we meer openbare laadpalen realiseren. Daarnaast blijven we de ontwikkelingen op het gebied van waterstof in de mobiliteit ook vanuit de regionale samenwerking in het RMP nauwlettend volgen zodat we tijdig kunnen inspelen op de behoefte aan de benodigde voorzieningen.

Deelconcepten in mobiliteit

Steeds meer inwoners en bedrijven kiezen ervoor om niet individueel een voertuig aan te schaffen, maar dit in collectief verband te doen. Deelauto's, maar ook deelfietsen en -scooters, zijn sterk in opkomst. We faciliteren deze beweging in de samenleving en bieden ruimte voor nieuwe concepten. Ook willen we leren van ervaringen die elders in het land reeds zijn opgedaan met deelconcepten, zodat we deze leereffecten vroegtijdig kunnen implementeren.

Emissievrije bevoorrading van de binnenstad

We onderzoeken de realisatie van zogeheten hubs buiten het stadscentrum en werken samen met stakeholders in de binnenstad, logistieke partijen en andere relevante partijen om in 2025 een emissievrije (binnen)stadslogistiek te realiseren. Met een schone en efficiënte bevoorrading van de binnenstad verhogen we de omgevingskwaliteit van het centrum, verbeteren we de bereikbaarheid en verminderen we de uitstoot schadelijke gassen waaronder CO_2.

[5] CE Delft heeft becijferd dat door elektrisch vervoer en een modal shift een besparing van 36% op de CO_2-uitstoot door lokaal verkeer mogelijk is.

3.4 Vergroten (grootschalige) opwek van hernieuwbare energie

Om te stoppen met het gebruik van fossiele energiebronnen in Assen, is het naast een vermindering van het energiegebruik noodzakelijk dat het gebruik van hernieuwbare energiebronnen fors toeneemt. Zoals beschreven in hoofdstuk 1 van deze visie vinden we het belangrijk om de verschillende opties voor hernieuwbare energie opwek en de bronnen voor verwarming van woningen en bedrijven in deze fase zoveel mogelijk open te houden.[6] Op deze manier bouwen we de flexibiliteit in die nodig is om in te kunnen spelen op de onzekere ontwikkeling van het toekomstige energiesysteem. We hebben in de RES-Drenthe 1.0 de ambitie vastgelegd om de hernieuwbare energieproductie in Assen op te schalen door in 2030 0,1 TWh hernieuwbare elektriciteit te produceren door grootschalige elektriciteitsproductie door zonnepanelen op grond (en 0,1 TWh op daken, zoals beschreven onder het thema verduurzaming van de Asser economie). Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om gebouwen duurzaam te verwarmen met bijvoorbeeld geothermie, restwarmte vanuit de regio en aquathermie. Conform de Omgevingsvisie verkennen we of windenergie op termijn ook een rol kan spelen in de energiemix van Assen. Bij alle initiatieven houden we oog voor de ruimtelijke kwaliteiten van Assen. Door het uitgangspunt van drie keer lokaal te blijven hanteren, zorgen we ervoor dat de lokale gemeenschap volop kan profiteren van deze opwek en actief betrokken wordt in het proces om te komen tot keuzes voor duurzame alternatieven.

Wat willen we bereiken in 2030

- *Zon op land:* In RES-verband hebben we afgesproken dat we in Assen 0,1 TWh hernieuwbare elektriciteit willen produceren met grootschalige zonnepaneelinstallaties op land of water.

We gaan aan de slag met

Zonneparken uit het Beleidskader Zonneparken

In het Beleidskader Zonneparken in Assen zijn zoeklocaties bepaald voor de ontwikkeling van zonneparken. Inmiddels zijn drie zonneparken gerealiseerd. Drie projecten zijn in ontwikkeling. In de komende jaren faciliteren we een verdere groei van het aantal zonneparken op de aangewezen zoeklocaties. We hanteren hierbij het principe dat de stroom die in Assen wordt opgewekt lokaal wordt gebruikt en er financieel en economisch voordeel ontstaat voor inwoners (3x lokaal). Met een goede inpassing van zonneparken in het landschap zorgen we ervoor dat opwek en behoud van ruimtelijke kwaliteiten hand in hand gaan.

Zon in de stad

Daar waar woningen niet direct geschikt zijn voor zonnepanelen, verkennen we met buurten of er collectief kleinschalige zonneparken ontwikkeld kunnen worden op bijvoorbeeld daken van instellingen, parkeerplaatsen en geluidswallen of als tijdelijke functie op niet-verkochte bedrijfspercelen.

Aanvullende mogelijkheden voor grootschalige opwek door zon, wind en andere hernieuwbare bronnen

Met de realisatie van onze huidige ambities voor zon op land en daken verduurzamen we een groot deel van onze huidige elektriciteitsvraag (circa 87%). We verwachten echter dat de elektriciteitsvraag

[6] Zie ook onder de opgave 'Het energiesysteem van de toekomst' voor de ontwikkeling van een hernieuwbare bronnenstrategie.

in Assen in 2030 hoger is dan de huidige elektriciteitsvraag, bijvoorbeeld door meer gebruik van elektriciteit in de gebouwde omgeving, productieprocessen en mobiliteit. Conform de Omgevingsvisie verkennen we daarom welke aanvullende mogelijkheden voor grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit uit zon en/of wind en onder welke voorwaarden we deze mogelijkheden kunnen benutten.
We verkennen ook andere kansen voor hernieuwbare energie opwek naast zon en wind, zoals groen gas, biomassa en geothermie. Zie hiervoor de passage over bronnenstrategie onder de opgave 'Het energiesysteem van de toekomst' op pag. 16.

3.5 Verduurzamen van de eigen organisatie

De gemeentelijke organisatie stoot zelf ook CO_2 uit. We zijn eigenaar van gebouwen (zoals stadhuis, sporthallen en schoolgebouwen) en voertuigen (zoals grasmaaiers en vuilniswagens) en het woon-werkverkeer van onze medewerkers draagt bij aan de CO_2-uitstoot in de mobiliteit. Als gemeente hebben we een aandeel van ca. 1% in de totale CO_2-uitstoot van Assen. Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven en uiterlijk in 2040 klimaat-neutraal[7] zijn.

Wat willen we bereiken in 2030

- In de periode 2020 t/m 2030 willen we de CO_2-uitstoot door de gemeentelijke organisatie met 46% reduceren.

We gaan aan de slag met

Gemeentelijk vastgoed
Ons vastgoed zorgt voor de meeste CO_2-uitstoot van de gemeentelijke organisatie. We maken ons maatschappelijk vastgoed uiterlijk in 2040 klimaat-neutraal. Concreet komt dit neer op ca. 107 gebouwen. We verduurzamen deze gebouwen op een praktische manier en op natuurlijke momenten. Het grootste deel van de reductie realiseren we door isolerende maatregelen, energiezuinige installaties, beheersmaatregelen en zonnepanelen op daken. We doen dit in samenspraak met de gebruikers van deze panden, zoals sportverenigingen en scholen. De uitstoot als gevolg van het elektriciteitsverbruik vergroenen we met Garanties van Oorsprong van NL Wind.

Fossielvrij vervoer
We werken toe naar een emissieloos gemeentelijk wagenpark. Ook zetten we in op het verduurzamen van woon-werkverkeer. We stimuleren onze medewerkers om het gebruik van de auto te verminderen en te kiezen voor duurzame en gezonde alternatieven zoals de (elektrische) fiets en het OV. Door meer digitaal te werken – dat zijn we dankzij corona inmiddels gewend – brengen we het woon-werkverkeer terug.

Duurzaam inkopen van producten en diensten
In onze inkoop van bijvoorbeeld werkzaamheden aan ons vastgoed of uitvoerend werk voor straten en wegen stimuleren we al langere tijd duurzaamheid. We kiezen daarbij voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen als uitgangspunt. De gemeente laat zien dat zij bij al haar opdrachten oog heeft voor de mogelijkheden om duurzaam uit te vragen. In 2021 heeft Bouwend Nederland de gemeente Assen daarom verkozen tot de meest duurzame gemeentelijke aanbesteder van

[7] Het verschil tussen CO_2-neutraal en klimaat-neutraal is dat we bij CO_2-neutraal alleen kijken naar de uitstoot van CO_2 die het gevolg is van het gebruik van bijvoorbeeld een woning, bedrijfsgebouw of vervoersmiddel. Bij klimaatneutraal moeten we ook kijken naar de CO_2-uitstoot die plaats vindt in de keten, zoals bij de productie van een woning of een auto.

Nederland. Om dit door te zetten, verkennen we hoe we via onze inkoop de CO_2-uitstoot verder kunnen verminderen, bijvoorbeeld door hierbij gebruik te maken van de CO_2 prestatieladder. Ook zullen we als 'launching customer' steeds meer circulair en lokaal inkopen.

3.6 Het energiesysteem van de toekomst

In hoofdstuk 1 is uitgebreid toegelicht dat het energiesysteem in de toekomst sterk zal verschillen van het huidige energiesysteem. Op dit moment is het echter nog onzeker hoe dit systeem er precies uit zal zien. Daarom is het nodig om flexibiliteit in het energiesysteem in te bouwen; om de opties voor verschillende energiebronnen- en dragers open te houden; om in de komende tijd beter zicht te krijgen op hoe dit energiesysteem er uit komt te zien; en ten slotte om te experimenteren met nieuw manieren van samenwerking en nieuwe technologieën. Dit gaan we doen in de opgave 'Het energiesysteem van de toekomst'.

Wat willen we bereiken in 2030

- In 2030 hebben we via enkele pilotprojecten en buurtinitiatieven ervaring opgedaan met een nieuwe manier van samenwerken en nieuwe technologieën die in het energiesysteem van de toekomst een belangrijke rol spelen. Hiermee zetten we de eerste stappen in het ontwikkelen van een robuust duurzaam energiesysteem van de toekomst
- Voorbereiding en waar mogelijk aanleg van een robuuste energie-infrastructuur (waaronder strategische kabel- en leidingentracés) die de randvoorwaarden schept om onze doelen voor de andere opgaven te realiseren.

We gaan aan de slag met

Energie hubs

Op een energie hub komen verschillende vormen van energie (bijv. zon, wind, geothermie, waterstof, groen gas, restwarmte) samen. Elektriciteit uit zon en wind kan in een energie hub bijvoorbeeld omgezet worden in waterstof of opgeslagen worden in batterijen. Vervolgens kan de energie ter plaatse worden gebruikt. Waterstof kan als brandstof voor vrachtvervoer worden gebruikt en in batterijen opgeslagen elektriciteit kan gebruikt worden door lokale bedrijven. Dit zorgt ervoor dat deze elektriciteit niet via het elektriciteitsnet hoeft te worden vervoerd of kan worden vervoerd op momenten dat er ruimte is op het elektriciteitsnet. Met een energie hub bouwen we flexibiliteit in het energiesysteem in en voorkomen we hoge kosten om energie-infrastructuur uit te breiden. We gaan de komende jaren samen met bedrijven en kennispartners aan de slag met een aantal concrete pilotprojecten waarin we ervaring op doen met nieuwe technologieën in energie hubs. We borgen deze kennis in een kenniscentrum. Met deze hubs willen we nieuwe organisatie- en samenwerkingsvormen ontwikkelen. Doordat we komende jaren aan de slag gaan met de ontwikkeling van energie hubs wordt energie gerelateerde kennis die in Assen aanwezig is (bij bijv. de NAM) behouden en uitgebouwd. Ook zorgen we er hiermee voor dat Assen een aantrekkelijke vestigingsplaats blijft voor bedrijven. Bedrijven hebben namelijk behoefte aan een betrouwbare en betaalbare energievoorziening en energie hubs dragen hieraan bij.

Buurt initiatieven

Op buurt niveau liggen er kansen om lokaal opgewekte energie uit te wisselen, om energie op te slaan in bijvoorbeeld batterijen of ecovaten en om deze energie voor verschillende doeleinden in te zetten. In Assen willen we de komende jaren buurtinitiatieven die zich hierop richten faciliteren.

Meer netcapaciteit

Door de verschuiving van centrale opwek van elektriciteit naar lokale opwek raakt het energienetwerk overbelast. Hierdoor zijn nieuwe aansluitingen voor bijvoorbeeld zonneparken of zonnedaken soms niet mogelijk. Voor heel Assen geldt dat er nog beperkt transportcapaciteit beschikbaar is. Daarom is het vergroten van netcapaciteit cruciaal en zal in de komende jaren het transformatorstation Zeijerveen stap voor stap worden uitgebreid om aan de toenemende vraag naar en aanbod van (duurzame) energie te kunnen voldoen. Ook gaan we aan de slag met vorming van strategische kabel- en leidingentracés in de gemeente en verankeren we deze ruimtelijk in onze plannen. Hierdoor kunnen netbeheerders beter anticiperen op de toekomstige behoefte aan extra transportcapaciteit.

Bronnenstrategie

Om de CO_2-uitstoot door energiegebruik volledig te compenseren zijn verschillende vormen van hernieuwbare energie en warmte nodig. We verkennen met welke mix van hernieuwbare bronnen we onze ambitie voor 2050 kunnen realiseren en welke gevolgen dit heeft voor het energiesysteem. In deze verkenning besteden we aandacht aan de rol van onder andere wind, zon, biomassa, geothermie, restwarmte uit de regio en groene waterstof. Assen beschikt bijvoorbeeld over geothermische bronnen die de potentie hebben om de stad van warmte te voorzien en in de regio zitten bedrijven die restwarmte zouden kunnen leveren aan Assen. Onderdeel van deze verkenning is een onderzoek naar de haalbaarheid van geothermie in Assen en restwarmte uit de regio en in hoeverre we de potentie daadwerkelijk kunnen benutten. Afhankelijk van de uitkomsten van de haalbaarheidsstudies bepalen we de vervolgstappen zoals de benodigde warmte-infrastructuur, een gedetailleerde uitwerking van de risico's, de businesscase en de rol die de gemeente wil spelen in de realisatie van een geothermie en/of restwarmteproject. Deze bronnenstrategie stemmen we zoals afgesproken in de RES-Drenthe 1.0 in regionaal verband af.

4. Onze strategie

4.1 Asser aanpak

In deze visie is een flinke ambitie neergezet en staan zes stevige opgaven beschreven. Om onze doelstellingen te realiseren, is een duidelijke en herkenbare werkwijze nodig. Onze strategie bouwt voort op de Asser aanpak. Dat betekent samen aan de slag en iedereen doet mee. We kijken verder dan bestaande oplossingen en de transitie verbinden we met andere beleidsterreinen. De volgende principes staan centraal:

Samenwerken en samen leren

De energietransitie raakt ons allemaal. We zoeken daarom samen met inwoners, bedrijven, stakeholders en andere overheden naar oplossingen die werken voor Assen:

- Via een wijkgerichte aanpak en samenwerking met partners als Mijn Buurt Assen zorgen we ervoor dat initiatieven en ideeën van inwoners ingezet worden voor de energietransitie en tegelijk de leefbaarheid in de buurten wordt vergroot.
- We benutten de organisatiekracht, kennis en kunde van bedrijven en kennispartners voor de energietransitie en bieden hen kansen en middelen om bij te dragen aan de transitie.
- We informeren betrokkenen vroegtijdig over wettelijke verplichtingen en gaan waar nodig op zoek naar een passende route om hieraan te voldoen.
- Ons communicatieplan en de meerjarige participatieaanpak vormen de basis voor de wijze waarop we stakeholders willen betrekken bij de energietransitie.

Iedereen doet mee

We hebben iedereen nodig in de transitie, we willen dat iedereen de kans heeft om mee te doen en we willen dat de baten en lasten van de energietransitie gelijk worden verdeeld onder inwoners en bedrijven. Betaalbaarheid, haalbaarheid en energierechtvaardigheid zijn daarvoor een belangrijke voorwaarde.

- We gaan door met de financiële ondersteuning en ontzorging van inwoners zodat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is.
- We werken aan voorlichting en draagvlak en zorgen ervoor dat inwoners en bedrijven weten wat ze kunnen doen (handelingsperspectief).
- We zorgen ervoor dat inwoners en bedrijven meeprofiteren van de baten van de energietransitie.
- De ervaring met 3x lokaal bij zonneparken benutten we om lokaal eigendom te bevorderen.

Economisch perspectief bieden

Assen is van oudsher een gemeente met veel werkgelegenheid in de energiesector. Met deze kennis en kunde willen we de economische kansen van de energietransitie benutten, onze concurrentiepositie versterken en nieuwe duurzame banen creëren als alternatief voor de banen in de fossiele sector. Dat doen we door:

- Ruimte te bieden voor onderzoek, experimenten en innovaties.
- Als launching customer kansrijke innovaties op te schalen en duurzaam, circulair en lokaal in te kopen.

Voorbeeldfunctie en richting geven

Het realiseren van een CO_2-neutrale gemeente in 2050 is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven en instellingen in Assen. Als gemeente lopen we voorop.

- We inspireren anderen door te laten zien dat het kan en door zelf het goede voorbeeld te geven.
- We geven richting aan inwoners, bedrijven en instellingen door te laten zien hoe de energietransitie vorm kan krijgen in de verschillende wijken en buurten.

Synergie met andere beleidsdoelen

De energietransitie heeft raakvlakken met andere maatschappelijke vraagstukken zoals leefbaarheid in wijken en buurten, klimaatadaptatie, armoede en de transitie naar een circulaire economie. We willen met de energietransitie een zo groot mogelijke maatschappelijke impact realiseren. Dit betekent dat we actief zoeken naar manieren waarop de energietransitie kan bijdragen aan andere beleidsdoelen en omgekeerd.

Domein	Koppelkansen
Sociaal	Doordat we gericht inzetten op energietransitie bij Assenaren die de te maken hebben met sociaal-economische problematiek, verminderen we (energie-)armoede en vergroten we de impact van ons energiebeleid.
	Door energie-initiatieven in de wijken te ondersteunen, versterken we sociale cohesie.
Ruimtelijk-economisch	De energietransitie op bedrijventerreinen combineren we met andere vraagstukken op bedrijventerreinen (ruimtelijke kwaliteit, klimaatadaptatie, circulaire economie etc.)
Economisch	Er ligt een stevige koppelkans met het Economisch Programma van de gemeente Assen. Juist de energietransitie levert nieuwe businesskansen voor ondernemers op. Door verdere inzet op innovatie en/of het actief koppelen van bedrijven aan elkaar of kennisinstellingen kan Assen zich verder onderscheiden en nieuwe werkgelegenheid ontwikkelen.
Arbeidsmarkt	De energietransitie leidt tot een grote behoefte aan gekwalificeerde arbeidskrachten, met name technisch geschoold. Dit biedt perspectief en kansen voor onder meer scholieren, studenten, werkzoekenden en herintreders.
Binnenstad	In de binnenstad combineren we de herontwikkeling van winkelgebieden, de woningbouwopgaven en mobiliteitsvraagstukken met het verduurzamen van de energiehuishouding. We zoeken naar energieoplossingen die bijdragen aan het verhogen van de beoogde kwaliteit van de Asser binnenstad .
Wonen	Om de verwachte groei van het aantal inwoners van Assen te faciliteren is de bouw van nieuwe woningen nodig. We koppelen de nieuwbouwopgave aan het verder verduurzamen van de woningvoorraad. Daarnaast verbinden we de energietransitie aan andere woonopgaven, zoals levensloopbestendige woningen en een betere doorstroom.
Mobiliteit	Om CO_2 te reduceren in de mobiliteit zetten we onder meer in op gedragsverandering en een verschuiving naar duurzame vormen van mobiliteit. Deze vormen van mobiliteit stimuleren onze inwoners bovendien meer te bewegen en hebben daarmee een positief effect op de gezondheid. Om dit te realiseren is goede wandel- en fietsnetwerken en een goed dekkend OV-netwerk van groot belang.
Groen	Opwek van duurzame energie vraagt veel ruimte. We zoeken naar oplossingen die samengaan met onze ambities om Assen groen te houden. Tegelijkertijd zorgt meer groen voor het vasthouden van meer CO_2.

4.2 Tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's

De ontwikkelingen op het gebied van energietransitie gaan snel. Daarom houden we voldoende flexibiliteit in de uitvoering door met tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's te werken. Zo kunnen we de beschikbare middelen en capaciteit zo effectief mogelijk inzetten door periodiek af te wegen welke activiteiten we oppakken. In deze uitvoeringsprogramma's wegen we af welke activiteiten het beste aansluiten op de behoefte van de samenleving en strategische ontwikkelingen op alle schaalniveaus.

4.3 Monitoring

Om de effectiviteit objectief te kunnen beoordelen monitoren we tweejaarlijks de voortgang op de doelen. Hiermee kunnen we – indien nodig – bijsturen in de uitvoeringsstrategie. We werken hiervoor na vaststelling van deze visie een systeem voor monitoring met concrete indicatoren nader uit.

Bijlage A: Overzicht tussendoelen en aanpak

Om de doelstelling voor 2030 te realiseren en op koers te liggen voor het behalen van ons hoofddoel in 2050, gaan we samen met stakeholders aan de slag met de onderstaande opgaven. Per opgave zijn doelstellingen gesteld voor 2030. Onderstaande overzicht vat de tussendoelen per opgave, de beoogde aanpak voor 2030 en de aanpak na 2030 samen.

Verduurzamen woningvoorraad
Tussendoelen 2030: - 4.000 bestaande woningen aardgasvrij (TVW) - 15% besparing aardgasgebruik in woningen (geen spijt spoor TVW) - 30 MW zonnepanelen op woningen (geen spijt spoor TVW) **We gaan voor 2030 aan de slag met:** - Het aardgasvrij(-ready) maken van woningen - Het stimuleren van een verdere groei van het aantal zonnepanelen op woningen - Het stellen van hogere eisen aan nieuwe woningen - Het stimuleren van buurtinitiatieven - Het tegengaan van energiearmoede **We gaan in de periode 2030-2050 aan de slag met:** - Alle wijken aardgasvrij
Verduurzamen economie
Tussendoelen 2030: - 17,5% minder aardgasverbruik bedrijven en instellingen (label C) - 0,1 TWh door zonnepanelen op bedrijfs-daken (RES) - Banen energiesector boven landelijke gemiddelde **We gaan voor 2030 aan de slag met:** - Het verbinden van de behoefte van het bedrijfsleven aan het ondersteuningsaanbod - Het stimuleren van grootverbruikers om hun organisatie en vastgoed versneld te verduurzamen - Het actiever sturen op verduurzamen bedrijven terreinen - Het uitvoeren van een stimuleringsaanpak zon op bedrijfsdaken - Het creëren van bewustwording en handhaven van de label C verplichting voor kantoren - Het handhaven van het Activiteitenbesluit milieubeheer - Nieuwe verdienmodellen en banen in de energiesector **We gaan in de periode 2030-2050 aan de slag met:** - Alle bedrijven en instellingen aardgasvrij

Verduurzamen mobiliteit

Tussendoelen 2030:
- 18% CO_2-reductie lokaal verkeer (gedrag, fiets op 1, laadpalen)
- Bovenlokale aanpak voor CO_2-reductie doorgaand verkeer
- In 2025 vindt bevoorrading van de binnenstad emissievrij plaats

We gaan voor 2030 aan de slag met:
- Het stimuleren van het gebruik van emissievrij en emissiearm vervoer
- Het faciliteren van een groei van elektrisch vervoer
- Het faciliteren van deelconcepten in de mobiliteit
- Emissievrije bevoorrading van de binnenstad

We gaan in de periode 2030-2050 aan de slag met:
- Grootschalig gebruik van emissieloze voertuigen

Vergroten opwek hernieuwbare energie

Tussendoelen 2030:
- 0,1 TWh elektriciteit door zonnepanelen op land en water (RES)

We gaan voor 2030 aan de slag met:
- Het faciliteren van de realisatie van zonneparken uit het Beleidskader Zonneparken
- Het verkennen met buurten of er collectief kleinschalige zonneparken ontwikkeld kunnen worden in de stad
- Het verkennen van aanvullende mogelijkheden voor grootschalige opwek van elektriciteit uit zon en/of wind
- Het verkennen van andere kansen voor hernieuwbare energie opwek naast zon en wind

We gaan in de periode 2030-2050 aan de slag met:
- Aanvullende opwek zon, wind en andere hernieuwbare bronnen

Verduurzamen eigen organisatie

Tussendoelen 2030:
- 46% CO_2-reductie in 2030 in de gemeentelijke organisatie

We gaan voor 2030 aan de slag met:
- Het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed
- Fossielvrij vervoer door onze eigen organisatie
- Duurzaam inkopen van producten en diensten

We gaan in de periode 2030-2050 aan de slag met:
- Aardgasvrij gemeentelijk vastgoed

Het energiesysteem van de toekomst

Tussendoelen 2030:
- Eerste stappen zetten in het ontwikkelen van een robuust duurzaam energiesysteem van de toekomst
- Energie-infrastructuur biedt de randvoorwaarden om de andere opgaven te realiseren

We gaan voor 2030 aan de slag met:
- Het ontwikkelen van energie hubs
- Het faciliteren van buurtinitiatieven die zich richten op mogelijkheden voor systeemintegratie
- Het vergroten en ontlasten van de netcapaciteit
- Het uitwerken van een hernieuwbare bronnenstrategie

We gaan in de periode 2030-2050 aan de slag met:
- Verdere uitrol van het toekomstige energiesysteem en energie hubs
- Regionaal energie-knooppunt

september 2022, Gemeente Assen, in
samenwerking met E&E Advies
info@assen.nl
140592
www.assen.nl